

Ключевые слова: борьба с киберпреступностью, зарубежный опыт, правоохранительные органы, подготовка специалистов.

Demedyuk S. V., Demedyuk T. S. Foreign cybercrime combating experience

The article outlines the challenging issues that were discussed during the international research and training conference «Cybercrime Counteraction» in Singapore. The opening process and capabilities of the Global Innovative complex (its usage in criminal investigations; model training programs for training experts in cybercrime counteraction; gaining and sharing positive experience; effort coordination of the law enforcement agencies of ICPO member states carrying out international investigative activities) are described. The author emphasizes the necessity of providing cybercrime combating expert trainings with model tasks developed by Interpol as its participants are not always authorized to use their own cases due to secrecy of investigation. Most vulnerable classical operating systems are characterized. The main functions of the data portal TURN BACK CRIME created to prevent artificial latency are described. The article also outlines the most common types of cyber frauds and gives the examples of sums of sustained loss. Factual material as to the participation of the Cybercrime Combating Department of the MIA of Ukraine in international investigative activities aimed at organized crime counteraction are given. It is emphasized that many banking institutions are willing to conceal cybercrimes committed against their employees and clients because of the reputation hazards. It is also outlined that at present Ukraine faces certain difficulties in solving problems of innovative experience implementation in the field of cybercrime counteraction due to the shift of the primary focus of the administrative bodies to other problems, namely complex socio-political situation and the facts of external aggression.

Keywords: cybercrime combating, foreign experience, law enforcement, training experts.

УДК 343.137.9

Р. В. Новак

ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ОСОБЛИВИХ ПОРЯДКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Розглянуто процесуальне значення особливих порядків кримінального провадження України та визначено основні способи спрощення кримінальної процесуальної форми. Запропоновано визначення поняття особливих порядків кримінального провадження та вказано основні ознаки кожного з них. Виділено дві групи ознак – суб'єктивні та нормативні, котрі характеризують усі особливі порядки кримінального провадження, які містяться в Кримінальному процесуальному кодексі України.

Ключові слова: особливі порядки кримінального провадження, кримінальне провадження на підставі угод, кримінальна процесуальна форма, Кримінальний процесуальний кодекс України.

Побудова правової держави в Україні можлива тільки за умови комплексного та системного реформування всіх сфер суспільного

© Новак Р. В., 2014

життя, складовою частиною якого виступає судово-правова реформа. Одним із основних шляхів реформування кримінального процесуального права є спрощення й прискорення кримінального провадження та розширення меж диспозитивності кримінального процесу. На підставі цього у Кримінальному процесуальному кодексі України було введено новий розділ «Особливі порядки кримінального провадження» [1].

Проблемні питання диференціації кримінальної процесуальної форми та спрощених процедур розгляду кримінальних проваджень були предметом наукових досліджень Ю. П. Аленіна, Т. В. Варфоломєєвої, Ю. М. Грошевого, Є. Г. Коваленка, Л. М. Лобойка, М. М. Михеєнка, П. Ф. Пашкевича, П. В. Пушкар, М. С. Строговича, В. М. Тертишника, В. П. Шибіка, О. Г. Шилю та інших науковців. Утім, зважаючи на складність досліджуваної проблеми і суттєвого реформування кримінального процесуального законодавства, виникає необхідність у її подальшому дослідженні та ґрунтовному аналізі.

Мета статті полягає у розкритті кримінального процесуального значення особливих порядків кримінального провадження та окреслення специфіки використання таких порядків у системі кримінальної юстиції.

Порядок кримінального провадження – це правовий режим кримінальної процесуальної діяльності, що включає дотримання юридичних процедур, виконання певних процесуальних умов та забезпечення гарантій у кримінальному провадженні. Тому діяльність органів досудового розслідування, прокуратури і суду, а також усіх осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні, є упорядкованою, врегульованою та єдиною для всіх (в межах функціональних обов'язків кожного органу) системою дій.

Кримінальну процесуальну форму характеризують такі ознаки, як загальність, єдність та обов'язковість. Загальність кримінальної процесуальної форми передбачає і її диференціацію. Під диференціацією кримінальної процесуальної форми слід розуміти можливість у рамках єдиної судової системи, єдиного кримінального процесуального законодавства, ґрунтуючись на єдиних засадах кримінального провадження, вирішувати єдині завдання кримінального процесу різними способами.

У науці кримінального процесуального права виділяють два способи диференціації кримінальної процесуальної форми: спрощення кримінальної процесуальної форми (наприклад, спрощення провадження щодо кримінальних проступків, здійснення кримінального провадження на підставі угод) та ускладнення кримінальної процесуальної форми (наприклад, вчинення злочинів неповнолітніми чи обмежено осудними). Метою спрощення є раціоналізація та прискорення кримінального судочинства, водночас ускладнення кримінальної процесуальної форми обумовлене доцільністю встановлення додаткових гарантій для окремих категорій осіб [2, с. 14, 15].

Кримінальні провадження, яким характерні окремі процесуальні умови, або ті, котрі проводяться стосовно певної категорії осіб, що характеризуються специфічними юридично значущими властивостями, здійснюються за особливим порядком. Особливим порядком кримінального провадження врегульовані розділом шостим КПК України, і до них належать такі: 1) кримінальне провадження на підставі угод (глава 35); 2) кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення (глава 36); 3) кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб (глава 37); 4) кримінальне провадження щодо неповнолітніх (глава 38); 5) кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру (глава 39); 6) кримінальне провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю (глава 40); 7) кримінальне провадження на території дипломатичних представництв, консульських установ України, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебувають за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні (глава 41) [1].

Таким чином, особливі порядки кримінального провадження – це така форма здійснення кримінального судочинства, за якої поряд із звичайним порядком здійснення кримінального провадження застосовуються процесуальні форми, котрі передбачають як спрощення процедури у злочинах невеликої тяжкості, так і її ускладнення в особливо тяжких злочинах, що потребують особливої процесуальної захищеності законних інтересів учасників кримінального провадження.

У науковій літературі виділяють два способи спрощення кримінальної процесуальної форми [3, с. 138; 4, с. 10]:

- уникнення або невикористання окремих елементів кримінальної процесуальної форми, наприклад, непроведення досудового розслідування в загальному порядку відповідно до КПК України чи виключення судового слідства зі стадії судового розгляду справи в суді першої інстанції;

- проведення кримінального провадження у найбільш стислій строки, наприклад, здійснення кримінального провадження у формі приватного обвинувачення, що характеризується особливостями відносин між потерпілим і особою, яка вчинила правопорушення, та дозволяє стверджувати про високу ймовірність їх примирення.

Проаналізувавши наукові погляди щодо особливостей порядків кримінального провадження [3; 4, с. 10–65; 5], доцільно доповнити вказаний перелік способів спрощення кримінальної процесуальної форми з огляду на таке. КПК України ввів новий інститут – кримінального процесу – кримінальне провадження на підставі угод, тим самим запровадивши новий додатковий елемент кримінальної процесуальної форми – угоду. Поява такого нового елемента значно спрощує здійснення кримінального провадження, оскільки, по-перше, з моменту укладення та підписання угоди підозрюваний та обвинувачений позбавляються права на проведення досудового розслідування в загальному порядку;

по-друге, судове слідство не проводиться в повному обсязі відповідно до КПК України; по-третє, з моменту затвердження угоди судом першої інстанції сторони угоди обмежені у праві на апеляційне оскарження вироку суду, який ухвалено на підставі угоди.

Особливий порядок кримінального провадження співставляється із загальним – як логічні категорії «окремого» та «загального». Застосування особливого порядку кримінального провадження означає, що кримінальне провадження в цілому здійснюється за загальними правилами, однак із урахуванням низки особливостей, визначених у правових нормах КПК України. У зв'язку з цим доцільно виокремити основні ознаки кожного особливого порядку, визначеного у кримінальному процесуальному законодавстві.

1. Кримінальне провадження на підставі угод здійснюється з моменту підписання сторонами угоди (угода про примирення між потерпілим та підозрюваним, обвинуваченим або угода між прокурором та підозрюваним, обвинуваченим про визнання винуватості). Укладення угоди звільняє підозрюваного чи обвинуваченого від проведення досудового розслідування та судового провадження у загальному порядку відповідно до КПК України.

2. Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення може розпочатися слідчим, прокурором лише на підставі заяви потерпілого щодо кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 477 КПК України. Відмова потерпілого, його представника від обвинувачення є безумовною підставою для закриття кримінального провадження у формі приватного обвинувачення відповідно до ч. 4 ст. 26 Кримінального кодексу України [6].

3. Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб проводиться із урахуванням особливостей правового статусу таких осіб. Специфіка здійснення кримінального провадження полягає в такому: встановлено особливий порядок пред'явлення таким особам повідомлення про підозру (наприклад, письмове повідомлення про підозру народному депутату України, судді Конституційного Суду України, професійному судді здійснюється Генеральним прокурором України або його заступником відповідно до п. 2, 3 ч. 1 ст. 481 КПК України); передбачено створення спеціального органу – державне бюро розслідувань, яке уповноважене здійснювати досудове розслідування щодо народного депутата України, Генерального прокурора чи його заступників та інших осіб відповідно до ч. 4 ст. 216 КПК України; запроваджено спеціальну процедуру здійснення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій (наприклад, проведення щодо адвоката оперативного-розшукових заходів чи слідчих дій здійснюється на підставі судового рішення, ухваленого за клопотанням Генерального прокурора України, його заступників, прокурора АРК, області, міста Києва та міста Севастополя відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 23 закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [7]) тощо.

4. Кримінальне провадження щодо неповнолітніх характеризується особливостями предмета доказування (особлива увага приділяється додатковому вивченню характеристики неповнолітнього, дослідженню причин і умов, що сприяли вчиненню неповнолітнім кримінального правопорушення). Під час кримінального провадження щодо неповнолітнього, в тому числі під час провадження щодо застосування примусових заходів виховного характеру, слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд та всі інші особи, що беруть у ньому участь, зобов'язані вчиняти процесуальні дії у порядку, що найменше порушує звичайний уклад життя неповнолітнього та відповідає його віковим і психологічним особливостям. Досудове розслідування щодо неповнолітнього здійснюється слідчим, який спеціально уповноважений керівником органу досудового розслідування на здійснення досудових розслідувань щодо неповнолітніх (ч. 2 ст. 484 КПК України) [1]. Крім того, у кримінальному процесуальному законодавстві визначено низку особливостей проведення судового провадження щодо неповнолітніх та застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх, які не досягли віку кримінальної відповідальності.

5. Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру визначається загальними правилами КПК України з урахуванням передбачених законом особливостей : 1) встановлення обставин, що підлягають обов'язковому доказуванню; 2) порядку реалізації процесуальних прав особи, щодо якої вирішується питання про застосування примусових заходів медичного характеру; 3) забезпечення обов'язкової участі захисника під час досудового розслідування та судового провадження; 4) використання певних видів запобіжних заходів, які можуть бути застосовані до особи, щодо якої вирішується питання про застосування примусових заходів медичного характеру; 5) проведення обов'язкової судово-психіатричної експертизи; 6) закінчення досудового розслідування та судового розгляду кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру [2, с. 680–682].

Варто зазначити, що до особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, можуть бути застосовані судом такі запобіжні заходи, як передання на піклування опікунам, близьким родичам чи членам сім'ї з обов'язковим лікарським наглядом або поміщення до психіатричного закладу в умовах, що виключають її небезпечну поведінку. Вказані запобіжні заходи застосовуються судом до особи з моменту встановлення факту розладу психічної діяльності чи психічної хвороби.

6. Кримінальне провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю, проводиться з дотриманням вимог режиму секретності відповідно до закону України «Про державну таємницю» [8]. У такому виді кримінального провадження встановлено

особливі вимоги до: 1) тексту процесуальних рішень, які в окремих випадках оформляються відповідно до приписів секретного діловодства; 2) документів, якими підтверджуються повноваження осіб, що беруть участь у здійсненні кримінального провадження, оскільки допускаються особи, котрі мають допуск до державної таємниці відповідної форми і яким надано допуск до конкретної секретної інформації (категорії секретної інформації) та її матеріальних носіїв відповідно до ст. 22–27 закону України «Про державну таємницю» [8]¹; 3) проведення експертизи у кримінальному провадженні; 4) надання тимчасового доступу до речей і документів, які містять відомості, що становлять державну таємницю.

7. Кримінальне провадження на території дипломатичних представництв, консульських установ України, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебувають за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні, характеризується такими особливостями:

- категорією кримінального провадження – кримінальні процесуальні відносини поширюються виключно на кримінальні правопорушення, зазначені у ст. 520 КПК України [1];

- колом уповноважених суб'єктів, щодо яких здійснюється кримінальне провадження, а саме: представники консульських установ, дипломатичних представництв, члени екіпажу повітряного, морського або річкового судна тощо;

- суб'єктами, котрі здійснюють конкретно визначені процесуальні дії, спрямовані на припинення кримінального правопорушення, визначеного у ст. 519 КПК України. Вказані особи у ст. 519 КПК України не замінюють собою органи досудового розслідування, а лише виконують суворо обмежене коло початкових процесуальних дій, які є необхідними для вирішення завдань кримінального судочинства. Одразу після завершення таких дій матеріали передаються у відповідні правоохоронні органи для здійснення кримінального провадження у загальному порядку відповідно до ст. 216 та гл. 41 КПК України;

- переліком дозволених процесуальних дій та особливим порядком їх проведення – під час провадження дозволяється здійснювати тільки такі процесуальні дії: тимчасове вилучення майна, законне затримання особи, обшук житла чи іншого володіння особи без ухвали слідчого судді, особистий обшук без ухвали слідчого судді, огляд

¹ Нововведенням у КПК України є те, що підозрюваному чи обвинуваченому дозволяється брати участь у кримінальному провадженні у спрощеному порядку – без проходження стандартної процедури оформлення допуску до державної таємниці. Для цього достатньо роз'яснити зазначеним суб'єктам вимоги ст. 28 закону України «Про державну таємницю» та попередити про кримінальну відповідальність за розголошення державної таємниці.

місця вчинення кримінального правопорушення (ст. 520–522 КПК України) [1];

– строками здійснення кримінального провадження, що регламентовані ст. 520–522 КПК України [1].

Отже, кожному окремому порядку кримінального провадження, що визначені у розділі шостому КПК України, притаманні різні процесуальні умови їх здійснення. Утім, на підставі зазначеного доцільно виділити такі групи ознак, що характеризують усі особливі порядки кримінального провадження.

1. Суб'єктні – особливі порядки кримінального провадження переважно проводяться щодо спеціального суб'єкта, зокрема:

а) осіб, які мають додаткові правові гарантії з боку держави – суддя, народний депутат України, адвокат, представник дипломатичних та консульських установ тощо;

б) осіб, котрим характерні певні соціально-психологічні особливості, наприклад, нестійка психіка, підвищена емоційність, незрілість мислення, недостатність практичного досвіду. До таких осіб варто відносити неповнолітніх, обмежено дієздатних чи недієздатних осіб;

в) осіб, які в межах виконання своїх службових повноважень, мають доступ до державної таємниці;

г) осіб, які добровільно використовують передбачені кримінальним процесуальним законом засоби для спрощення проведення кримінального провадження, наприклад, підозрюваний чи обвинувачений, котрі укладають угоди, особи, які подали заяву про розгляд провадження у формі приватного обвинувачення.

2. Нормативні – специфіка правового регулювання окремих суспільних відносин потребує особливого порядку здійснення кримінального провадження, а саме:

а) у сфері обігу інформації, яка становить державну таємницю, нормативно-правовою основою проведення кримінального провадження, окрім КПК України та КК України, є закони України «Про інформацію» [9] та «Про державну таємницю» [8], Звід відомостей, що становлять державну таємницю [10], Порядок організації та забезпечення режиму секретності в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях [11] тощо;

б) у сфері міжнародного співробітництва порядок здійснення кримінального провадження, включаючи кримінальне процесуальне законодавство, регламентований міжнародними конвенціями, наприклад, Конвенцією про правопорушення та деякі інші акти, вчинені на борту повітряного судна (1963 р.) [12], Конвенцією про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів (1973 р.) [13] та чинними нормативними актами – законом України «Про дипломатичну службу» [14], Положенням про дипломатичне представництво України за кордоном [15].

На підставі проведеного дослідження можна дійти таких **висновків**:

1. Основними способами спрощення кримінальної процесуальної форми є: а) невикористання окремих елементів цієї форми, б) встановлення для здійснення кримінального провадження стислих строків, в) введення у кримінальну процесуальну форму додаткових елементів, що виступають фактором прискорення здійснення кримінального судочинства. Метою, яка об'єднує наведені способи, є те, що всі вони направлені на: 1) усунення чи ліквідацію у загальній процедурі кримінальної процесуальної форми певних процесуальних умов (наприклад, зменшення строків досудового розслідування, непроведення судового слідства під час розгляду справи у суді першої інстанції); 2) зміну форми вираження процесуальних гарантій із метою приведення їх відповідно до завдань спрощеної кримінальної процесуальної форми.

2. Кожному особливому порядку кримінального провадження характерні свої особливості, ознаки та процесуальні умови, завдяки яким вони можуть здійснюватися. Утім, слід виділити дві групи ознак – суб'єктивні та нормативні, які об'єднують усі особливі порядки кримінального провадження.

Подальшого наукового дослідження потребують питання щодо визначення особливостей кримінального провадження на підставі угод, а саме дослідження інституту угод як прояву диференціації кримінальної процесуальної форми.

Список використаних джерел: 1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10. – Ст. 88. 2. Кримінальний процес : підручник / [Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, В. П. Пшонка та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки. – Харків : Право, 2013. – 824 с. 3. Азаров В. А. Упрощенные судебные производства уголовного процесса России и специфика их процессуальной формы / В. А. Азаров, А. В. Боярская // Вестник Томского государственного университета. – 2011. – № 353. – С. 136–141. 4. Якимович Ю. К. Дифференциация уголовного процесса : учебник / Ю. К. Якимович, А. В. Ленский, Т. В. Трубникова. – Томск : Изд-во Томск. ун-та, 2001. – 300 с. 5. Рустамов Х. У. Дифференциация форм уголовного процесса (современные тенденции и проблемы совершенствования) : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / Рустамов Хасплат Умалатович. – М., 1998. – 40 с. 6. Кримінальний кодекс України : закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131. 7. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : закон України від 5 лип. 2012 р. № 5076-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>. 8. Про державну таємницю : закон України від 21 січ. 1994 р. № 3855-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 16. – Ст. 93. 9. Про інформацію : закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650. 10. Звід відомостей, що становлять державну таємницю : наказ Служби безпеки України від 12 серп. 2005 р. № 440 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0902-05>. 11. Порядок організації та забезпечення режиму секретності в органах державної влади органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях : затв. постановою Кабінету

Міністрів України від 18 груд. 2013 р. № 939-ДСК. – Служб. док. 12. Конвенция о правонарушениях и некоторых других действиях, совершённых на борту воздушного судна (Токио, 14 сент. 1963 г.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_244. – Назва з екрана. 13. Конвенція про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів: від 14 груд. 1973 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_389. 14. Про дипломатичну службу : закон України від 20 верес. 2001 р. № 2728-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2728-14>. 15. Положення про дипломатичне представництво України за кордоном : розпорядження Президента України від 22 жовт. 1992 р. № 166/92-рп [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/166/92-pp>.

Надійшла до редколегії 12.12.2014

Новак Р. В. Понятие и значение особых порядков уголовного производства

Рассмотрено процессуальное значение особых порядков уголовного производства Украины и определены основные способы упрощения уголовной процессуальной формы. Предложено определение понятия особых порядков уголовного производства и указаны основные признаки каждого из них. Выделены две группы признаков – субъективные и нормативные, характеризующие все особые порядки уголовного производства, закрепленные в Уголовном процессуальном кодексе Украины.

Ключевые слова: особые порядки уголовного производства, уголовное производство на основании соглашений, уголовная процессуальная форма, Уголовный процессуальный кодекс Украины.

Novak R. V. The concept and meaning of special procedures of Criminal Proceedings

The concept of special procedures of criminal proceedings is defined in the article; the main features of each special procedure of criminal proceedings are stated; groups of features that characterize all special procedures of criminal proceedings are outlined.

The objective of the article is the disclosure of criminal procedural meaning of special procedures of criminal proceedings and outlining the specifics of using such procedures in the system of criminal justice.

The methodological basis of the article is a set of general and specific methods of research. Structural and logical method is used for the development and characteristics of seven special procedures of criminal proceedings, which are defined in the sixth section of the Criminal Procedural Code of Ukraine. Formal and legal, dialectical methods are used for defining the concept of special procedures of criminal proceedings, ways of simplifying the criminal procedural form.

It is indicated that the main ways of simplifying the criminal procedural form are: a) not using some elements of this form; b) setting tight deadlines for realization of criminal proceedings; c) introduction of additional elements into criminal procedural form that act as a factor of accelerating the implementation of criminal justice.

It is determined that each special procedure of criminal proceedings has its peculiarities, characteristics and procedural conditions, which assist their realization. Two groups of features – subjective and regulatory that integrate all special procedures of criminal proceedings are separated.

Keywords: special orders of the criminal proceedings, criminal proceedings on the basis of the agreement, criminal procedural form, Criminal Procedure Code of Ukraine.

УДК 344.15

А. С. Овчаренко

ЩОДО ЛІКВІДАЦІЇ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ТРИМАННЯ У ДИСЦИПЛІНАРНОМУ БАТАЛЬЙОНІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Предметом дослідження є ліквідація покарання у виді тримання у дисциплінарному батальйоні військовослужбовців. Метою статті є формулювання науково обґрунтованих висновків з цього приводу. Вперше зроблено спробу надати оцінку аргументам як прихильників подальшого існування дисциплінарного батальйону, так і їх опонентів. Зроблено висновок, що спроба здешевлення покарання за рахунок ліквідації дисциплінарної частини суперечить гуманізації державної політики у сфері виконання покарання. Основний висновок роботи полягає у тому, що таку установу ліквідувати не доцільно.

Ключові слова: дисциплінарний батальйон, мета покарання, виправлення злочинця, рецидив, засуджений військовослужбовець.

У зв'язку з останніми подіями, що відбуваються в Україні, увага науковців і практиків все більше концентрується на питаннях національної безпеки та її сегмента – військової безпеки. Не буде перебільшенням сказати, що серед них одним із ключових питань є кримінальна відповідальність військовослужбовців взагалі та види покарань, які можуть до них застосовуватися, зокрема. Саме до останніх і відносяться тримання у дисциплінарному батальйоні військовослужбовців.

Дослідженням такого виду покарання, як тримання у дисциплінарному батальйоні, займалися такі українські вчені: В. Бондарев, В. Бугаєв, Г. Гринько, С. Дячук, М. Карпенко, М. Мельник, М. Туркот, М. Хавронюк. Поряд із дослідженням питань удосконалення правового забезпечення цього виду покарання виникла наукова дискусія з приводу доцільності його подальшого існування.

Ці проблеми не є унікальними для України. Так, у 2009 р. у Казахстані було ліквідовано дисциплінарні військові частини з одночасним внесенням відповідних змін до Кримінального та Кримінально-виконавчого кодексів Республіки Казахстан. Тримання у дисциплінарному батальйоні як покарання було замінено на арешт військовослужбовців із відбуванням на гауптвахті. Аналогічно дисциплінарні батальйони було ліквідовано у Республіці Білорусь у 2011 р. [1, с. 5].

© Овчаренко А. С., 2014